

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

80

Vragen van het lid **Kuiken** (PvdA) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het achterhouden van een rapport van de CTIVD* (ingezonden 18 september 2018).

Antwoord van Minister **Ollongren** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 27 september 2018).

Vraag 1

Kent u de uitzending «Ollongren wilde kritisch rapport inlichtingendiensten pas na referendum publiceren»¹ en herinnert u zich uw antwoorden op de eerdere Kamervragen over het rapport van de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD)?²

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2 en 3

Deelt u de mening dat uit de woorden «niet meer enige tijd» in de zin van uw ambtenaar dat de «(m)in BZK (de Minister) heeft besloten dat, nu verzending van het rapport niet meer enige tijd voor het referendum kan plaatsvinden, verzending na het referendum te verkiezen is», kan worden opgemaakt dat het rapport nog wel kort voor het referendum verzonden had kunnen worden? Zo ja, waarom heeft u dat dan niet gedaan? Zo nee, hoe moeten de woorden «niet meer enige tijd» dan wel worden opgevat?

Deelt u de mening dat uit het woord «ook» in de zin van uw ambtenaar dat «(d)eze tijd zal ook nodig zijn voor het zorgvuldig afstemmen van onze lijn met buitenlandse partners», het afstemmen met buitenlandse diensten niet de enige reden was om het rapport niet nog voor het referendum te verzenden? Zo nee, wat moet er dan wel onder worden verstaan?

Antwoord 2 en 3

Zoals ik in mijn brief van 10 april aan uw Kamer al schreef (Kamerstuk 29 924, nr. 161), heb ik mij ingespannen voor maximale transparantie en het zo snel mogelijk afronden van het proces tot publicatie van het rapport,

¹ <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2250742-ollongren-wilde-kritisch-rapport-inlichtingendiensten-pas-na-referendum-publiceren.html>

² Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2017–2018, nr. 1728

zonder dit ten koste te laten gaan van de zorgvuldigheid. Het betrof een complex rapport dat gaat over de internationale samenwerking, met name de samenwerking binnen de Counter Terrorism Group (CTG) bestaande uit 30 veiligheidsdiensten. Toen ik op 13 maart het besluit nam om, tegen de bezwaren van buitenlandse diensten in, het rapport integraal openbaar te maken, was duidelijk dat zorgvuldige afstemming hierover met buitenlandse diensten essentieel zou zijn. Deze afstemming stond los van het raadgevend referendum op 21 maart en diende ertoe om te voorkomen dat de relatie, het vertrouwen en de samenwerking, en daarmee uiteindelijk ook de effectiviteit van de diensten en de nationale veiligheid, zouden worden geschaad. Zie hierover verder de beantwoording van vraag 6.

De mail waaruit u citeert, refereert aan een overleg waarbij mijn besluit tot integrale openbaarmaking is besproken in relatie tot de benodigde afstemming van dit besluit met buitenlandse diensten. Het tijdig afronden van de afstemming met deze diensten bleek niet mogelijk. Het besluit om het rapport, tegen de wens van buitenlandse diensten in, integraal openbaar te maken en de zorgvuldige afstemming die daarvoor nodig was, was voor mij de enige reden om het rapport niet voorafgaand aan het raadgevend referendum aan de Kamer te doen toekomen.

Vraag 4

Deelt u de mening dat de conclusie van de CTIVD, dat de privacy beter beschermd moet worden bij de uitwisseling van gegevens met buitenlandse diensten, van invloed had kunnen zijn op de uitslag van het referendum over de nieuwe Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten? Zo ja, waarom deelt u dan ook de mening dat de kiezer op basis van onvolledige informatie zich over die wet heeft moeten uitspreken? Zo nee, hoe kunt u dit uitsluiten?

Antwoord 4

De conclusies van de CTIVD in het rapport nr. 56 zien primair toe op de Wet op de Inlichtingen en Veiligheidsdiensten 2002 (Wiv 2002). Mijn inziens werpt het rapport geen ander licht op de nieuwe Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, de Wiv 2017. Sterker nog, de nieuwe wet biedt juist extra waarborgen omtrent de zaken waarover de CTIVD zich in het rapport heeft gebogen. Ik streef er altijd naar om rapporten van de CTIVD zo snel mogelijk te publiceren, zodat zowel de beide Kamers als de Nederlandse bevolking in de gelegenheid zijn van deze informatie kennis te nemen. Dit heb ik uiteraard ook getracht bij het rapport nr. 56. Echter, snelheid mag zoals gezegd niet boven zorgvuldigheid gaan. Deze zorgvuldigheid – en niet de datum van het raadgevend referendum – heeft ertoe geleid dat het rapport uiteindelijk niet voor het raadgevend referendum maar enkele dagen daarna kon worden verstuurd.

Vraag 5

Heeft u op enig moment beseft dat het genoemde rapport van belang kon zijn in de meningsvorming over de nieuwe Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (WIV)? Zo ja, op welke momenten en welke conclusie verbond u daaraan? Zo nee, hoe kan het dat u dat belang niet inzag?

Antwoord 5

Zoals gezegd zien de conclusies van het rapport nr. 56 primair toe op de Wiv 2002 en werpt het rapport mijn inziens geen ander licht op de Wiv2017, die onderwerp was van het raadgevend referendum. Ik besepte wel dat alle informatie over de inlichtingen- en veiligheidsdiensten in die periode betrokken kon worden bij het publieke debat over de Wiv2017. Het publicatietraject stond hier los van.

Overigens heb ik in aanloop naar het raadgevend referendum op 13 februari nog het CTIVD-rapport over het verwerven van door derden op internet aangeboden bulkdatasets door de AIVD en de MIVD (CTIVD rapport nr.³ naar uw Kamer gestuurd, inclusief mijn beleidsreactie (Kamerstuk 29 924, nr. 155).

³ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2017–2018, nr. 1728

Vraag 6

Waarom kon de afstemming met de buitenlandse diensten niet eerder afgerond zijn, temeer daar die het rapport al vanaf november 2016 kenden? Heeft u er bij die diensten op aangedrongen om sneller te reageren? Zo ja, wat was daarop hun reactie? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Het opstellen en vaststellen van een rapport is een lang proces waarin op meerdere momenten wordt geschakeld tussen de diensten en de CTIVD. Tijdens de eerste fase wordt een conceptversie van het rapport ambtelijk afgestemd. Tijdens deze fase is al contact gezocht met de betrokken buitenlandse diensten. Op 29 november 2017 is een eerste conceptversie van het rapport naar deze diensten gestuurd. Op 9 februari 2018 is de definitieve versie van het rapport door de CTIVD vastgesteld. Pas op dat moment moest door mij een principiële beslissing worden genomen over het al dan niet witten van passages waarbij ook bezwaren van de buitenlandse diensten en het belang van internationale samenwerking enerzijds en het belang van openbaarmaking en transparantie anderzijds, zorgvuldig moesten worden gewogen.

De principiële beslissing om geen passages onleesbaar te maken, ondanks de staande bezwaren van buitenlandse partners, kon pas vanaf het moment van deze beslissing worden afgestemd met deze diensten. Het ging in de laatste fase dus niet om het afstemmen van de inhoud van het rapport maar van mijn beslissing om, ondanks de bezwaren, geen passages in het rapport onleesbaar te maken. Onderling vertrouwen is in het inlichtingendomein van cruciaal belang en dus was er na mijn beslissing tijd nodig om aan de betrokken buitenlandse diensten het belang van transparantie te onderstrepen, te overtuigen en bezwaren van openbaarmaking te bespreken. Dit heeft de nodige tijd gekost en staat los van het rondzenden van het concept-rapport wat in november plaatsvond.